

MP. 4042/47

126/47

КЊИЖЕВНИ ПРЕГЛЕД.

ALOJZ GRADNIK: „KITAJSKA LIRIKA“.

Жалимо што међу набројаним књигама Г. Градникове литературе видимо свега једну енглеску збирку; и, ~~и~~, што то онда није чувено дело дугогодишњег енглеског мисионара у Кини, а још професора кинеског језика у Оксфорду, Лега (Legge), The Chinese Classics. То су два дебела тома кинеског издања. Текстови лиречара су ту прво у оригиналу, а затим у прозном енглеском преводу; испод линије прати текстове огромна количина бележака. Г. Градник, који је дао замашну збирку, стотинак песама, и који је преводио у стиху и слику, имао је све разлоге да се не ограничи на свега једну збирку енглеских превода, кад се позитивно зна да су енглеске верзије врло често непосредно с оригинала рађене, пајверније по садржини, и, својом сажетошћу, најближе оригиналној форми.

Имамо ~~неколико~~ пред собом препис неколико Легеових превода из кинеских класика, где од тих песама нашли смо и код Г. Градника, и у збирци кинеске лирике у српском преводу од Г. Црњанског једну, трећу од тих песама, нашли смо код Г. Градника, и у ~~одличној~~ енглеској збирци Хелене Вадел. Тако смо били у могућности да учинимо ~~тако~~

¹ Ljubljana 1928, Založba Jug. Platnice in vinjete narisal Ing. arh. D. Serajnik.

написана поређења. Прве две песме су од Ли-Тај-Поа (VIII век), трећа је од Цуј-Цонг-Чеа (VIII век). Поређење истиче знатне разлике у форми, а добра разлика и у инансама смисла. У песми Ли-Тај-Поа о пролећу и пијаници песнику, Г. Градник има шест *алинреја*, *наводи* и текст, према оном у Легеа, добра произвољно ширен. Вероватно због метричких тешкоћа, детаљи су разрађивани *наводи* детаљ тичује песме.

Ko se zbudim, kaj slišim? Čuj!
Na veji lep prepeva ptič.
Pobaram ga: „Kaj dol in grič
že zelenita?“ „Cicifuj!“.
mi pravi ptič.....

Тај детаљ је, према тексту у Легеа, проширен целом другом половином *струе* и још и преко тога. Г. Црња иски пре води две *струе* *V.G.* Градника свега са следећим: «Чујем надамном чице како поје. Видим да је пролеће.» Г. Црњански је енглески сажет у своје четири алинреје, али је, због нашег језика, мање садржајава него енглеска верзија. У завршном ретку песме имају три превода три инанса. Ако бисмо ту песму Ли-Тај-Поа смели сравнити са тирком грчких менада, (на који необично подсећа), дакле са штапићем овијеним вином лозом и бршљаном, онда је у завршетку Г. Црњанског више бршљана:

Тада, као у сну, нестаје свега.

Из *струе* Г. Градника више винове лозе:
push me, naј већ ријан.

А у енглеској верзији мање више подједнако од једног и другог, с помоћу финог двојног придева *drowsy dreamy*, од прилике: савјарење кроз добра текак полудремеж.

Друга песма Ли-Тај-Поа, *—* чувена песмица о преносишишту песника у туђем крају, слаже се у ња три превода све до под крају до оне дивне поене кад песник, загледан у месечину која је као иње попала по земљи, обара главу, и, тамо у даљини — ту сад има разних *—* једне фина песничке идеје. Г. Градник завршио.

In spet sem sklonil glavo: iz daljav
moj dragi dom poslal mi je pozdrav.

Ј. В. Црњански преводи: «Полако ми клоне (глава)... мислим на свој завичај.» У енглеском тексту стоји, без глагола: «а у даљини мој завичај». Овога тренутка се сећамо једног немачког превода — можда је Бетгеов, али није сигурно — у којем је употребљен глагол *winkt*, дакле чини знак, маше, зове. Енглез и Немац су тежили дати израз чисте визије; биће да је у кинеском тексту илustrativни елемент био *гравиран*.

Трећа песма, једна аллегорична песма о кини, слаже се, скоро *дословце* у два енглеска превода *и* преводу Г. Градника. *Они* је врло занимљива чињеница да између два стихована и саставана превода, Г. Градника и Хелене Водел, овај

последњи, поред све дословности, има десетак речи мање од ~~десет~~ ~~чврст~~.

Изгледа, даље, у колико човек уопште сме чинити замарке преводима ~~кинеске~~ лирике, да је Г. Градник одвише широ и попуњавао грађу, претварао те пахуљке-песмице у нешто одвише конструктивно. Иначе, он је са својих стотинак песама обухватио огроман временски размак и културни процес. Избор нам се чини добар и пун укуса; неке ванредно лепе песмице смо први пут читали; ~~и~~ ~~и~~ пример песму ~~и~~ ~~и~~ Ли-О-Еја (IX век) М е с е б і п а т о г ѡ ј и, или песму Хан-Уоа (XII век) С е п с ~~и~~. Преводи ~~и~~ у главном тачни ~~и~~ и мелодиозни, без великих прозодијских неправилности, ~~и~~ онеке песме су привлаче врло успелом егаотичном звучношћу, што је част и преводиоцу и словеначком језику. Опрема је, као обично код словеначких издавача, врло укусна и у стилу; а цртежи Г. Серајника су фино ~~и~~ сугестивно вињете из света једне далеко мирије уметности којој што је, већином, наша.

ИСИДОРА СЕКУЛИЋ.

МУЗИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ДВА НОВА БАЛЕТА: „ДОН ХУАН“ И „ТРОРОГИ ШЕШИР“.

О игри се данас необично много мисли, на њој се врло много ради. Постављају се етичке основе на којима она почива; и њена естетска вредност. Читав сплет мисли, идеја и практичних резултата, и у теорији и у пракси. У пракси: и на концертном подијуму и на сцени. Има некога религиозног одушевљења за игру. И као што је некада игра била негована ради култа боговима (те је, као таква, била у служби религије) и стајала у средишту интереса људи, тако је и данас негована; али у средишту религије којој данашња игра има да послужи не стоје више богови, већ човек. Изразити индивидуални живот сваке јединке, и спољни и унутрашњи (унутрашњи нарочито), то је циљ који води данашње представнике ове уметности. Читаве су се школе створиле које раде на томе да се индивидуалне играчке способности израде ради израза индивидуалних карактерних одлика; али и ради тога да се од тако израђених индивидуалности створе групе које координираним снагама имају да буду израз колективног живота анонс-латно разрађених индивидуалности (Лабан и његова «школа хорова у покрету»). То је идеја «слободне игре», а циљ јој је «сопствени уметнички покрет». Јута Кламт у Берлину, присталица идеја Лабанових, «хоче да дà слободног маха сваком играчном темпераменту да развије своју личну ноту», али у групи. «Не превлађује воља појединца, већ група